

твенных и негосударственных правоохранительных формирований.

Ключевые слова: общественность, негосударственные правоохранительные формирования, правоохранительные формирования.

Moskovets V.I. Problems of classification of non-governmental law-enforcement agencies. Law-enforcement activity can be carried out in Ukraine both by public and non-governmental law-enforcement agencies. The current legislation of Ukraine foresees possibility of establishment of non-governmental law-enforcement agencies, their basic tasks and others like that. However the specific division of such agencies is absent in normative legal acts. The only approach to the resolving of this problem is also absent in scientific literature.

In the article the basic list of the non-governmental law-enforcement agencies is determined and their classification is made.

The non-governmental law-enforcement agencies in their activity are given with the row of attributes that combine them with public law-enforcement bodies (they carry out their activity only by means of use of certain in an appropriate law legal measures of pressure; realization of this activity depends first of all upon the specially established agencies that passed state registration and got a license to a right for execution of certain type of non-governmental law-enforcement activity), however for them distinguishing features (non-governmental (private legal) interests are subject a guard and defense; non-governmental law-enforcement subjects do not come forward on behalf of the government, is her by official representatives, but operates exceptionally on the instructions of the clients, that they were hired, from their name; non-governmental law-enforcement subjects during realization of non-governmental law-enforcement activity have no authority to apply the events of legal responsibility to the violators of law, including sanctions) are traced, although a general aim is providing of legality and public safety.

On the basis of list of basic types of the non-governmental law-enforcement agencies that is represented in works of row of researchers, the author offered their general classification: 1) non-governmental law-enforcement agencies that execute law-enforcement activity on permanent basis (commercial and noncommercial organizations); 2) non-governmental law-enforcement agencies that do not carry out law-enforcement activity on permanent basis (activity in the field of public law; activity is in the field of private law).

Keywords: public, non-governmental law-enforcement agencies.

Надійшла до редакції 11.12.2012

С.О. Ніщимна

кандидат юридичних наук, доцент
(Чернігівський державний інститут
економіки і управління)

УДК 346.62 : 351.72

ЗАГАЛЬНІ ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ ПРИНЦИПИ У РЕГУЛЮВАННІ ПУБЛІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досліджено загальні фінансово-правові принципи публічної фінансової діяльності. Розглянуто доктринальні погляди на класифікацію та сутність таких принципів.

Ключові слова: принцип, групи принципів, публічна фінансова діяльність.

Постановка проблеми. Для правового регулювання та здійснення публічної фінансової діяльності особливе значення мають як загальноправові, загальні фінансово-правові принципи, так і безпосередньо принципи публіч-

ної фінансової діяльності. Розглянемо загальні фінансово-правові принципи, що стосуються як публічної фінансової діяльності, так і всіх фінансово-правових відносин. До таких ми відносимо принципи: єдності фінансової, бюджетної, податкової, банківської та грошової системи держави, єдності та взаємодії фінансової політики та фінансової системи, фінансової безпеки, єдності та цілісності системи фінансових органів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанням публічної фінансової діяльності (або ж діяльності держави та органів місцевого самоврядування) присвячено чимало робіт таких українських вчених, як А.І. Берлач, Л.К. Воронова, О.П. Гетманець, Е.С. Дмитренко, О.О. Дмитрик, С.Т. Кадькаленко, Л.М. Касьяненко, А.Т. Ковальчук, О.А. Кузьменко, М.П. Кучерявенко, О.А. Лукашев, Л.В. Міщенко, О.А. Музика-Стефанчук, А.А. Нечай, О.П. Орлюк, П.С. Пацурківський, М.О. Перепелиця, Н.Ю. Пришва, Л.А. Савченко, О.В. Солдатенко, В.Д. Чернадчук, Н.Я. Якимчук та інших. Цим питанням присвячено також праці російських учених, зокрема: К.С. Бельського, Д.В. Вінницького, О.М. Горбунової, О.Ю. Грачової, Л.М. Древаль, С.В. Запольського, М.Ф. Івлевої, М.В. Карасьової, О.М. Козиріна, Т.В. Конюхової, Ю.О. Крохіної, Т.Г. Лук'янової, В.Є. Мартиненка, О.Г. Пауля, М.І. Піскотіна, Ю.А. Ровінського, Е.Д. Соколової, Н.І. Хімічевої, О.І. Худякова.

Метою нашої статті є визначення та з'ясування сутності загальних фінансово-правових принципів.

Виклад основного матеріалу. Отже, з'ясуємо сутність названих принципів.

Принцип єдності фінансової, бюджетної, податкової, банківської та грошової системи держави має міжінституційне значення та призначення, будь-які фінансові правовідносини мають відбуватися не ізольовано від інших фінансових відносин, а у тісному зв'язку та взаємодії. Наприклад, беззаперечним є зв'язок бюджетного права та податкового права, адже основним джерелом доходів бюджетів, що входять до бюджетної системи держави, є податки, включені до податкової системи. Банківська система, її стабільність прямо залежить від стабільності грошової системи держави.

Продовженням попереднього є *принцип єдності та взаємодії фінансової політики та фінансової системи*, який означає, що самостійність органів публічної влади – суб'єктів фінансових правовідносин – не повинна виходити за межі основ фінансової політики, від якої залежить стабільність фінансової системи та окремих її складових.

І.В. Рукавішнікова розглядає фінансову політику як категорію фінансового права [1].

На думку О.А. Музики-Стефанчук, «фінансова політика – це сукупність заходів держави у фінансовій сфері щодо організації та використання фінансів, що орієнтуються на досягнення певної мети, зокрема, для забезпечення економічного і соціального розвитку держави. Доволі часто фінансова політика також розглядається як органічна частина економічної політики держави, що складається з різноманітних заходів у галузі форму-

вання та використання централізованих і децентралізованих фондів коштів держави та органів місцевого самоврядування; вона включає, зокрема, бюджетну, податкову, інвестиційну, страхову, пенсійну політики. Своє безпосереднє втілення фінансова політика знаходить у методах і формах публічної фінансової діяльності. Основною метою сучасної фінансової політики є оптимальний розподіл національного доходу між різними галузями народного господарства, окремими територіями та соціальними групами населення» [2, с. 181].

Саме політика впливає на зміст публічної фінансової діяльності, на головний її елемент, що виражається у численних і різноманітних функціях у сфері утворення, розподілу, перерозподілу та витрачання централізованих грошових фондів і визначається специфікою її об'єкта [3, с. 128]. На наш погляд, фінансова політика має вплив не лише на централізовані грошові фонди, а й на всі публічні та приватні грошові фонди.

Політика є обов'язковою умовою формування будь-яких правових норм [4, с. 25]. У цьому контексті варто погодитися із твердженням, що фінансова політика є складовою фінансово-правового регулювання і фактором, що впливає на її зміст, виявляється в численних і різноманітних функціях щодо створення, розподілу, перерозподілу та використання фондів коштів [3, с. 130]. Тобто всі відносини довкола публічних фінансів взаємопов'язані та взаємозалежні від фінансової політики держави.

Вчений П.-М. Годме стосовно фінансової політики писав таке: «У зв'язку із тим, що державні видатки розглядаються як зло, фінансова політика керується одним принципом: досягти максимальної економії і якомога більшого скорочення видатків. Така спрощена фінансова політика продовжує досі складати основу ліберальної доктрини» [5, с. 70].

О.А. Музика-Стефанчук акцентує увагу на тому, що «протягом останніх двох десятиліть в Україні гостро стоїть проблема «політизації» державного бюджету, бюджетного процесу, що, у свою чергу, не може не позначитися на місцевих бюджетах та бюджетному процесі на місцях» [2, с. 180].

Коли ведемо мову про фінансову систему в умовах формування сучасного фінансового права, то слід також розглядати як підсистему публічних фінансів. Вчена А.А. Нечай наголошує, що «у фінансово-правовій літературі необхідно знайти такий підхід до визначення фінансової системи, який би дав змогу чітко відмежовувати ланки публічних фінансів, які охоплюються предметом фінансового права, від ланок приватних фінансів, які не охоплюються предметом фінансового права» [6, с. 68]. Далі науковець обґрунтовує доцільність виокремлення підсистеми публічних фінансів, яка містить такі ланки: 1) публічні фінанси держави; 2) публічні фінанси суб'єктів федерації (у державах з федеральним устроєм); 3) публічні фінанси місцевого самоврядування всіх видів; 4) публічні фінанси суспільного (соціального) призначення» [6, с. 75].

О.М. Козирін розглядає політизацію фінансових відносин на прикладі оподаткування та податків [8, с. 47].

Таким чином, принцип єдності фінансової політики та фінансової сис-

теми держави у контексті фінансового права зумовлює взаємозв'язок усіх ланок фінансової системи і постійний вплив заходів держави на публічні фінанси.

В умовах економічної, політичної та економічної нестабільності, що має місце, зокрема, в Україні, особливе місце має *принцип фінансової безпеки держави*. На думку професора П.С. Пацурківського, рівень фінансової безпеки держави зумовлений такими факторами: 1) ступенем розвитку ринку капіталів, на якому в обігу знаходиться значна кількість акцій суб'єктів господарювання, діють різноманітні фінансові інститути; 2) мірою відкритості внутрішнього ринку; 3) набором фінансових інструментів; 4) схильністю населення до операцій із фондовими цінностями; 5) концентрацією інтелектуальних ресурсів, задіяних у розвитку фінансового ринку; 6) фінансовим кліматом країни; 7) рівнем ефективності боротьби зі злочинами у фінансовій сфері [9, с. 72, 73]. Розглядаючи ці фактори, О.А. Музика-Стефанчук вказує на те, що «всі ці чинники мають переважно економічний зміст, тобто фінансова безпека держави знаходиться у прямій залежності від економіки країни, від розвитку її фінансової системи, грошово-кредитної системи, від рівня співвідношення грошей, що знаходяться в обігу, і тих, які знаходяться «в тіні» (звичайно, точної цифри цих грошей немає, але приблизні розрахунки можна робити з огляду на суму випущених в обіг грошей і тих, що там обертаються)» [2, с. 200–201].

На думку Е.С. Дмитренко, фінансова безпека – це стан захищеності життєво важливих фінансових інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз у фінансовій сфері, що забезпечується організаційно-правовими, науково-технічними та іншими засобами [10, с. 53]. Питання фінансової безпеки ґрунтовно розкриті в монографії «Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України» [11].

П.С. Пацурківський зазначає, що значною мірою «фінансова безпека держави визначається характером фінансово-кредитної політики, яку вона провадить, причому не лише зовнішньої, але й внутрішньої. Ще більше фінансова безпека держави залежить від формування Державного та місцевих бюджетів, стану її платіжного балансу, співвідношення грошей в офіційній і тіньовій економіці, ступеня повернення обігових коштів до банків, руху валютних коштів. Останнім часом з'явилися посилання навіть на таку специфічну категорію, як інфляційна безпека... На фінансову безпеку держави сильно впливає політичний клімат країни... Прямую загрозу фінансовій безпеці держави становить виготовлення фальшивих грошей, тому з цим необхідно вести непримиренну боротьбу» [9, с. 72–73].

Коли ведемо мову про фінансову безпеку, слід зважати на те, що вона є частиною національної безпеки. У цьому контексті зазначимо, що відповідно до Указу Президента України 12.02.2007 № 105/2007 «Про Стратегію національної безпеки України» (Стратегія в редакції Указу Президента № 389/2012 від 8 червня 2012 р.) [12], політика національної безпеки України виходить із принципів: пріоритету захисту національних інтересів; пріоритету договірних (мирних) засобів при вирішенні конфліктів; своєчасності й

адекватності заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам; сумлінного виконання взятих міжнародних зобов'язань; послідовної реалізації політики позаблоковості з використанням в інтересах України механізмів міжнародної безпеки; чіткого розмежування повноважень і скоординованої взаємодії органів державної влади у забезпеченні національної безпеки; демократичного цивільного контролю над сектором безпеки та оборони – системою органів, які відповідають за забезпечення безпеки та оборони держави; професіоналізму, відкритості та прозорості у процесі формування і реалізації державної політики.

Фінансова безпека ґрунтується на дотриманні фінансової дисципліни. Фінансова дисципліна, як стверджує О.П. Орлюк, є «станом дотримання органами державної влади й місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання всіх форм власності, об'єднаннями громадян, посадовими особами, громадянами України та іноземними громадянами встановлених законодавством і нормативно-правовими актами фінансово-правових норм. Фінансова дисципліна виражає одну зі сторін законності» [13, с. 148].

Наступний загальний фінансово-правовий принцип – це *єдність і цілісність системи фінансових органів*.

Фінансові органи – це суб'єкти фінансового права, з яких формується фінансовий апарат держави, «що становить частину державного апарату, на яку покладено функцію керівництва та управління фінансами. Фінансовий апарат України включає: Міністерство фінансів України, Державну казначейську службу України, Національний банк України, Державну податкову службу України, Рахункову палату, їх територіальні установи, фінансові відділи та управління міністерств, відомств, державних комітетів і комісій, фінансові відділи та управління органів влади АРК, органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій, а також підприємств, установ, організацій» [2, с. 89; 14, с. 427–428].

Як слушно зазначає Г.В. Петрова, даний принцип «передбачає функціональну обцинність сукупності самостійних ланок, що характеризуються єдиними цілями та завданнями, а також вертикальним підпорядкуванням нижчестоящих вищестоящим. У своїй діяльності органи доповнюють один одного, здійснюючи повноваження у суворо визначених цілях» [15, с. 18]. Далі вчена зазначає, що мета діяльності, що зумовлює єдність і цілісність системи фінансових органів, «зводиться до здійснення фінансової політики, яка полягає в охороні і розвитку бюджетного забезпечення держави. Досягнення даної мети зумовлене вирішенням таких завдань: 1) участю у розробці фінансової політики та її реалізації; 2) забезпеченням у межах своєї компетенції економічної безпеки та єдності контролю й управління; 3) захистом бюджетних інтересів держави; 4) застосуванням та вдосконаленням засобів фінансового управління господарською діяльністю на основі пріоритетів розвитку економіки країни та необхідності створення сприятливих умов для розвитку Росії в світогосподарських зв'язках; 5) організацією та вдосконаленням фінансового контролю за дотриманням фінансового господарства; 6) забезпеченням сприятливого режиму для інвесторів з урахуванням міжнародних зобов'язань Росії» [15, с. 19]. Як ба-

чимо, вчена досить широко виклала мету, що об'єднує фінансові органи держави. Це, швидше, мета, що об'єднує всі державні органи та інституції, які представляють публічні інтереси. На наш погляд, принцип єдності та цілісності системи фінансових органів має дотримуватися у всіх сферах публічної фінансової діяльності (бюджетній, податковій, банківській тощо) і стосується він створення та функціонування тих органів, які здійснюють цю діяльність. Тут слід зважати і на координацію діяльності різних органів. Наведемо декілька прикладів такої координації та взаємодії.

До форм співпраці органів фінансового контролю можна віднести: обмін інформацією та відповідними матеріалами (необхідно створити базу для обміну цією інформацією); спільне виконання нормотворчої функції та проведення профілактичної роботи; координацію проведення контрольних дій; спільне проведення контрольних дій; надання у межах компетенції відповідної допомоги одним суб'єктом іншому [16, с. 381].

Так, наказом Державної податкової адміністрації України (нині – Державна податкова служба України) від 27 травня 2008 р. № 355 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної податкової служби України при організації та проведенні перевірок платників податків. Ці рекомендації розроблено з метою налагодження дієвої взаємодії між підрозділами центральних і місцевих (територіальних) податкових органів при організації та проведенні перевірок суб'єктів господарювання, а також реалізації матеріалів перевірок. Їх запровадження сприятиме впорядкуванню та встановленню єдиного підходу до організації та проведення планових і позапланових виїзних перевірок платників податків – юридичних та фізичних осіб щодо дотримання ними вимог податкового, валютного та іншого законодавства, невиїзних документальних перевірок, організації та проведення перевірок суб'єктів господарювання з питань дотримання порядку проведення розрахунків за товари (послуги), касових операцій, наявності свідоцтв про державну реєстрацію, патентів і ліцензій, а також реалізації матеріалів цих перевірок.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 р. № 1234 затверджено Порядок координації проведення планових виїзних перевірок органами виконавчої влади, уповноваженими здійснювати контроль за нарахуванням і сплатою податків та зборів [17], що визначає механізм проведення планових виїзних перевірок органами виконавчої влади, уповноваженими здійснювати контроль за нарахуванням і сплатою податків та зборів, а також ревізій державного фінансового контролю. Формування планів планових виїзних перевірок фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, які проводяться для забезпечення своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів та ревізій державного фінансового контролю (далі – перевірки), здійснюється щокварталу самостійно кожним органом виконавчої влади, уповноваженим здійснювати контроль за нарахуванням і сплатою податків та зборів, що проводить планові виїзні перевірки, а також іншим органом виконавчої влади, що проводить ревізії державного фінансового контролю (далі – органи фінансового контролю), за місцезнаходженням суб'єкта господарювання чи міс-

цем розташування об'єкта права власності, щодо якого проводиться перевірка. У разі, коли різні органи фінансового контролю запланували проведення у звітному періоді перевірки одного і того самого суб'єкта господарювання, така перевірка проводиться зазначеними органами одночасно. Плани перевірок погоджуються до 20 числа останнього місяця поточного кварталу з відповідним органом державної податкової служби. Зміни, що вносяться до планів перевірок, у разі одночасного їх проведення погоджуються з відповідним органом фінансового контролю. Органи державної податкової служби інформують не пізніше ніж за десять днів до початку проведення перевірки суб'єкта господарювання та органи фінансового контролю про дату її початку. У разі неможливості з обґрунтованих причин одночасного проведення органами фінансового контролю перевірки така перевірка проводиться за згодою суб'єкта господарювання у погоджені з ним строки за умови, що це не перешкоджає провадженню господарської діяльності. У випадку виявлення в ході проведення перевірок фактів, що свідчать про можливі порушення законодавства, інформація про такі факти подається органу фінансового контролю відповідно до його компетенції. Керівник відповідного органу фінансового контролю несе персональну відповідальність за виконання плану перевірок та повинен забезпечити участь необхідної кількості службових осіб у їх проведенні.

Наказом Головного контрольно-ревізійного управління України (нині – Державна фінансова інспекція), Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України та Генеральної прокуратури України від 19 жовтня 2006 р. № 346/1025/685/53 затверджено Порядок взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України [7]. Цей Порядок спрямований на забезпечення ефективної взаємодії між органами Державної фінансової інспекції України та органами прокуратури, внутрішніх справ і Служби безпеки України (далі – правоохоронні органи) з питань розгляду звернень правоохоронних органів, призначення, організації та проведення ревізій за ними, передачі їм матеріалів ревізій за власною ініціативою органів Державної фінансової інспекції України, зворотного інформування про результати розгляду переданих матеріалів, виділення спеціалістів цих органів, інших питань, що мають місце при виконанні вказаними органами та правоохоронними органами покладених на них завдань.

Висновки. Отже, як бачимо, загальних фінансово-правових принципів не так багато, та основне не кількість, а якість. Важливо, щоб ці принципи дотримувалися на практиці під час застосування та реалізації фінансово-правових норм.

Бібліографічні посилання

1. Рукавишникова И.В. Финансовая политика государства как категория финансового права / И.В. Рукавишникова // Правовая политика Российской Федерации в условиях современного социально-экономического развития : матер. II Международ. научно-практ. конф. (12–13 октября 2007 года). – Ростов-на-Дону, 2007. – С. 127–129.
2. Музика-Стефанчук О. А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин : монографія / О. А. Музика-Стефанчук. – Хмельницький, 2011.
3. Древаль Л. Н. Субъекты российского финансового права ; под ред. Е.

Ю. Грачевой, Л. Н. Древаль. – М., 2008.

4. Карасева М. В. Бюджетное и налоговое право (политический аспект) / М. В. Карасева. – М., 2003.

5. Годме П.М. Финансовое право / пер. с фр. Халфиной Р. О. – М., 1978.

6. Нечай А.А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків : монографія / А.А. Нечай. – Чернівці, 2004.

7. Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України : наказ Головного контрольно-ревізійного управління України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України та Генеральної прокуратури України від 19 жовтня 2006 р. № 346/1025/685/53 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 44. – Ст. 2962.

8. Козырин А. Н. Финансовое право и управление публичными финансами в зарубежных странах / А.Н. Козырин. – М., 2009.

9. Пацурківський П.С. Правові засади фінансової діяльності держави: проблеми методології / П. С. Пацурківський. – Чернівці, 1997.

10. Дмитренко Э. С. Теория финансовой безопасности как составная финансово-правовой доктрины государства / Э. С. Дмитренко // Финансово-правовая доктрина постсоциалистического государства. – Черновцы, 2003. – Вып. 1. – С. 53–56.

11. Дмитренко Е.С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України : монографія / Е.С.Дмитренко. – К., 2009.

12. Про Стратегію національної безпеки України : Указ Президента України 12.02.2007 № 105/2007 у ред. Указу Президента № 389/2012 від 8 червня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 11. – Ст. 389.

13. Орлюк, О.П. Фінансове право. Академічний курс : підручник / О.П.Орлюк. – К., 2010.

14. Музыка О. А. Фінансовий апарат / О. А. Музыка // Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха (та ін.) ; за заг. ред. О. П. Орлюк. – К., 2008. – С. 427–428.

15. Петрова Г.В. Финансовое право: учеб. / Г.В. Петрова. – М., 2006.

16. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Л.А. Савченко. – Х., 2002.

17. Про затвердження Порядку координації проведення планових виїзних перевірок органами виконавчої влади, уповноваженими здійснювати контроль за нарахуванням і сплатою податків та зборів : постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 р. № 1234 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 1. – Ст. 19.

Ницимная С.А. Общие финансово-правовые принципы в регулировании публичной финансовой деятельности. Исследованы общие финансово-правовые принципы публичной финансовой деятельности. Рассмотрены доктринальные взгляды на классификацию и сущность таких принципов.

Ключевые слова: принцип, группы принципов, публичная финансовая деятельность.

Nishchymna S.O. General financially-legal principles in regulation of public financial activity. For the legal regulation and realization of public financial activity both general legal, general financially-legal principles have the special value, and directly principles of public financial activity.

The author defined and found out essence of general financially-legal principles to that belong: 1) principle of unity of the financial, budgetary, tax, bank and money system of the state; 2) principles of unity and cooperation of financial politics and financial system, that means that independence of public government bodies - subjects of financial legal relationships - must not come outside bases financial politics stability of the financial system and its separate constituents depends on that; 3) principles of financial security of the state that is the constituent of national safety and is base on observance of financial discipline; 4) unities and integrity of the system of financial agencies.

Financial agencies are financial legal subjects, from that the financial machinery of the state, that presents part of state machinery, on that the function of guidance and financial

management is fixed.

Principle of unity and integrity of the system of financial agencies must adhere to in all spheres of public financial activity (budgetary, tax, bank and others like that) and it touches establishment and functioning of those agencies, that carry out this activity.

Keywords: principle, group of principles, public financial activities.

Надійшла до редакції 05.12.2012

І.В. Патерило

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара)

УДК 342.9/6

ІНСТИТУТ ІНСТРУМЕНТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Проаналізовано інститут форм державного управління. З'ясовано його недоліки та доведено неможливість використання цього інституту в адміністративному праві. Зроблено пропозицію введення в адміністративне право інституту інструментів діяльності публічної адміністрації.

Ключові слова: форми державного управління, інститут права, Концепція адміністративної реформи, європейська інтеграція, інструменти діяльності публічної адміністрації.

Постановка проблеми. Суб'єктами публічної адміністрації, під час виконання покладених на них обов'язків, приймаються різноманітні рішення, які викликають певні юридичні наслідки. Такі рішення у теорії адміністративного права прийнято називати формами державного управління, які (форми), у свою чергу, утворюють відповідний адміністративно-правовий інститут.

Зазначений інститут адміністративного права став предметом наукового вивчення В.Б. Авер'янова, Д.М. Бахраха, Ю. П. Битяка, Ю. М. Старилова та ін. Проте жоден з названих авторів не поставив під сумнів доцільність його (інституту) існування у сучасних умовах розвитку адміністративного права та правозастосовної діяльності. З огляду на це, метою цієї статті є доведення необхідності введення до системи адміністративного права інституту інструментів діяльності публічної адміністрації, який має витіснити застарілий інститут форм державного управління. Для досягнення сформульованої мети необхідно вирішити такі завдання: з'ясувати сутність категорії «форми державного управління» та визначити її недоліки; розглянути причини виникнення у понятійному апараті адміністративного права України названого поняття та довести неможливість його подальшого використання у теоретико-правовому обгігу; визначити основні положення адміністративної реформи, розглянути умови вступу України до Європейського Союзу та на підставі проведеного дослідження обґрунтувати